

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О. Б. Жильцов

2017 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФОРТЕШАНО

IV курс

Галузь знань – 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки – 6.020204 «Музичне мистецтво»

Професійне спрямування «Сольний спів»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

2017 – 2018 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної

та навчальної роботи

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 17/20/11

Жильцов
(підпис)

Жильцов
(прізвище, ініціали)

« » 20 17 р.

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Фортепіано» для студентів IV курсу галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» професійного спрямування «Сольний спів» першого (бакалаврського) освітнього рівня.

Розробник:

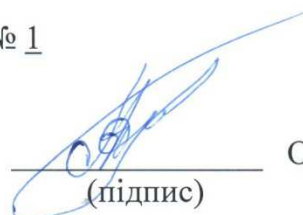
Економова Ольга Серафимівна, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка;

Соболь Наталія Віталіївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол від «07» вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

(підпис)

О.С. Плохотнюк

© Економова О. С., Соболь Н. В., 2017
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.....	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
I. Опис предмета навчальної дисципліни	5
II. Тематичний план навчальної дисципліни	6
III. Програма навчального курсу	7
IV. Навчально-методична карта дисципліни	8
V. Завдання для самостійної роботи студента	9
VI. Система поточного та підсумкового контролю	9
VII. Методи навчання	11
VIII.Методичне забезпечення курсу	12
IX. Орієнтовний репертуар	12
X. Рекомендована література	13
Основна література	13
Додаткова література	13

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма для IV курсунавчальної дисципліни «Фортепіано» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньої програми підготовки бакалавра галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» професійного спрямування «Сольний спів».

Навчальна дисципліна «Фортепіано» містить такі розділи:

- теоретичний (реалізується у ході індивідуальних занять із кожним студентом залежно від його здібностей та попередньої музичної підготовки);
- практичний (здійснюється в ході індивідуальних аудиторних занять у процесі вивчення музичних творів та їх художнього виконання);
- самостійна робота студентів (реалізується в конкретних завданнях для самостійного опанування у позааудиторних індивідуальних заняттях).

Мета навчального курсу– формування *інструментально-виконавської компетентності* майбутніх солістів-вокалістів та керівників вокальних ансамблів у процесі засвоєння фортепіанних творів.

Завданнянавчального курсу:

- опанування студентом-вокалістом техніки гри на музичному інструменті;
- оволодіння інтерпретаційними уміннями у процесі роботи над фортепіанними творами;
- розвиток музичних здібностей студентів (музичний слух, музична пам'ять, відчуття метроритму тощо);
- засвоєння методів роботи над музичним твором;
- розвиток інтелектуальної, естетичної і духовної сфер студента на високохудожніх зразках вітчизняної і зарубіжної музики.

Вивчення дисципліни «Фортепіано» сприяє формуванню у студентів таких фахових та загальних *компетентностей*:

- *інструментально-виконавська* (уміння грати на фортепіано вокальні вправи з супроводом модулюючи у всі тональності (вгору і вниз); здатність грати по нотах і підбирати на слух нескладний акомпанемент до вокалізів та вокальних творів);

- *музично-теоретична* (уміння читати нотний текст з аркуша; володіння навичками сольфеджування одноголосного й багатоголосного музичного матеріалу; розвиненість внутрішнього слуху; здатність застосовувати у процесі навчання та фахової діяльності знання з теорії музики, гармонії, аналізу музичних форм, поліфонії; сформованість музично-теоретичного тезаурусу);

- *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФОРТЕШАНО»

Курс	Галузьзнань,напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
<p>Кількість кредитів відповідних ECTS 2</p> <p>Кількість змістових модулів: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 72</p> <p>Кількість годин на тиждень: 1</p>	<p>Шифр та назва галузі знань: 0202 –«Мистецтво»</p> <p>Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 – «Музичне мистецтво»</p> <p>Професійне спрямування «Сольний спів»</p> <p>Освітній рівень: перший (бакалаврський)</p>	<p>Обов`язкова дисципліна</p> <p>Рік підготовки: IV</p> <p>Семестри: 7 – 8</p> <p>Аудиторні (практичні) заняття: 32 год.</p> <p>Самостійна робота: 36 год.</p> <p>Модульний контроль: 4 год.</p> <p>Семестровий контроль: 0 год.</p> <p>Види підсумкового контролю: Заліки – VII, VIII сем.</p>

**II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ФОРТЕПІАНО»**

IV курс							
№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семестровий контроль	Практичних	Модульний контроль
VII СЕМЕСТР							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1:							
Творче музикування з використанням сформованих навичок при вивченні програмового матеріалу							
1.1	Ансамблеве музикування як засіб розвитку творчих здібностей музикантів-інструменталістів	17	8			8	9
1.2	Підбір по слуху, транспонування та імпровізація	17	8			8	9
	МКП	2				2	
Усього за VII семестр		36	16			16	18
VIII СЕМЕСТР							
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2:							
Формування навичок акомпанування вокальних та інструментальних творів							
2.1	Робота над ансамблевою фактурою	17	8			8	9
2.2	Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації	17	8			8	9
	МКП	2				2	
Усього за VIII семестр		36	16			16	18
УСЬОГО		72	32			32	36

III. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ « ФОРТЕПІАНО »

Змістовий модуль 1

Творче музикування з використанням сформованих навичок при вивченні основ функціональної гармонії.

Тема 1.1. Ансамблеве музикування як засіб розвитку творчих здібностей студентів.

Музичні задатки, музичні здібності, уява та уявлення. Гра в ансамблі як засіб розвитку творчих здібностей студентів. Слухомоторні уявлення та шляхи розвитку технічно-рухової сфери студентів.

Основна література: 1, 3, 4.

Додаткова література: 2, 5, 7.

Тема 1.2. Підбір по слуху, транспонування та імпровізація

Провідна роль слухової сфери. Методи навчання гри по слуху. Транспонування зі збереженням апікатури основної тональності. Кадансові обернення в різних мелодійних та ритмічних варіантах. Навички ритмової та мелодійної імпровізації.

Основна література: 2, 4.

Додаткова література: 4, 8, 11.

Змістовий модуль 2

Формування навичок акомпанування вокальних та інструментальних творів

Тема 2.1. Робота над ансамблевою фактурою

Створення власної виконавської концепції та шляхи формування виконавського задуму. Динамічний ансамбль вокального та інструментального звучання. Єдність смислових та динамічних кульмінацій. Відповідність акомпанементу змістовому наповненню вокального твору.

Основна література: 3.

Література додаткова: 3, 8, 9, 10.

Тема 2.2. Художньо-звуківий задум композитора та шляхи його реалізації

Інтерпретаційна модель музичного твору. Виконавсько-інтерпретаційна модель музичного твору. Твори кантиленного характеру. Віртуозні твори. Емоційно-образний зміст музичних творів. Драматургія та архітектоніка музичних творів. Засоби реалізації інтерпретаційної моделі музичного твору.

Основна література: 2, 4.

Додаткова література: 1, 2, 5, 6, 12.

**IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«ФОРТЕПІАНО»**

IV курс

Практичні заняття – 32 год. Самостійна робота – 36 год.

Модульний контроль – 4 год. Аудиторні заняття – 32 год.

	VII семестр		VIII семестр	
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
Назва модуля	Творче музикування з використанням сформованих навичок при вивченні основ функціональної гармонії		Формування навичок акомпанування вокальних та інструментальних творів	
К-сть балів за модуль	203 балів		203 балів	
Заняття	1 – 8	9 – 16	1 – 8	9 – 16
Теми занять та кількість балів	Ансамблеве музикування як засіб розвитку творчих здібностей студентів	Підбір по слуху, транспорт та імпровізація	Робота над ансамблевою фактурою	Художньо-звуковий задум композитора та шляхи його реалізації
Відвідування	4 б.	4 б.	4 б.	4 б.
Робота під час занять	80 б	80 б	80 б	80 б
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	25 б.		25 б.	
Рейтинговий бал	Всього без урахування коефіцієнту – 203балів		Всього без урахування коефіцієнту – 203балів	
Підсумковий контроль	Залік		Залік	
Коефіцієнт	Усього за період роботи до заліку (VI – VII семестри) – 448балів. Коефіцієнт – 4,48.		Усього за період роботи до заліку – 203 балів. Коефіцієнт – 2,03.	

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

№	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
1.	Тема 1.1. Здійснити аналіз музичної форми твору.	9	Нотна література	Перевірка та прослуховування	5
2.	Тема 1.2. Здійснити гармонічний аналіз твору та транспонувати його.	9	Нотна література	Перевірка та прослуховування	5
3.	Тема 2.1. Підготувати твір та зіграти його у класі свого викладача у присутності інших студентів.	9	Нотна література	Перевірка та прослуховування	5
4.	Тема 2.2. Розібрати твір, проаналізувати його драматургію та представити інтерпретаційну модель з власним коментарями щодо його виконання.	9	Нотна література	Перевірка та прослуховування	5
Усього		36			20

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО Й ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення бакалаврів з дисципліни «Фортепіано» професійного спрямування «Сольний спів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь і навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю.

Кожний модуль включає бали за відвідування занять, поточну роботу на практичних (індивідуальних) заняттях, виконання самостійної роботи, модульне контрольне прослуховування. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

VII семестр

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Сума балів
1.	Відвідування практичних занять	0,5	16	8
2.	Робота на практичному занятті	10	16	160
3.	Модульне контрольне прослуховування	25	1	25
4.	Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	1	2	10
Усього за V семестр				211
Усього за період роботи до заліку (VI – VII семестри) без урахування коефіцієнта				454
Коефіцієнт				4,54

VIII семестр

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Сума балів
1.	Відвідування практичних занять	0,5	16	8
2.	Робота на практичному занятті	10	16	160
3.	Виконання модульної контрольної роботи (модульне контрольне прослуховування)	25	1	25
4.	Самостійна робота (виконання домашнього завдання)	1	2	18
Усього за період роботи до заліку (без урахування коефіцієнта)				211
Коефіцієнт				2,11

У процесі оцінювання навчальних робіт застосовуються такі методи:

- усного контролю (оцінювання рівня сформованості інструментально-виконавських умінь студентів у процесі виконання на фортепіано навчального завдання відповідно до програми навчального курсу);
- самоконтролю (самоаналіз, самооцінка та самокоригування студентом своїх музично-виконавських дій).

Шкала оцінювання студентів на заліках та екзаменах із фортепіано – 100-бальна.

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)

FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентіві упродовж вивчення навчального курсу
«Фортепіано»**

IV КУРС					
VII СЕМЕСТР			VIII СЕМЕСТР		
Змістовий модуль 1 (практичні заняття + самостійна робота)		МКР 1	Змістовий модуль 2 (практичні заняття + самостійна робота)		МКР 1
Тема 1.1	Тема 1.2		Тема 2.1	Тема 2.2	
89	89	25	89	89	25
203 балів			203балів		
Усього за період роботи до заліку(VI – VII семестри) – 448 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахування коефіцієнта –4,48).			Усього за період роботи до заліку – 203 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахування коефіцієнта – 2,03).		

VII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: пояснення, розповідь, бесіда.
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *практичні*: вправи.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості тощо).

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Робоча навчальна програма з дисципліни.
2. Нотна література.
3. Мистецтвознавча література з проблем інструментального виконавства.
4. Методична література з навчання гри на фортепіано.
5. Аудіо- та відеозаписи занять і концертних виступів видатних педагогів та виконавців.

IX. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

П'ЄСИ

Аренський А. Арабеска. Незабудка.
Бабаджанян А. Елегія Соль-мінор.
Бетховен Л. Контрданси. Екосези.
Гершвін Дж. Прелюдії (за вибором).
Глінка М. Баркарола.
Дремлюга М. Прелюд Фа-дієз мажор.
Лисенко М. Експромт.
Ліст Ф. Втіха №4,5.
Мендельсон Ф. Пісні без слів (за вибором).
Прокоф'єв С. Миттєвості тв. 22.
Равель М. Пavana.
Рахманінов С. Елегія. Прелюдії (за вибором).
Сен-Санс К. Карнавал тварин.
Степовий М. Маленька поема. Прелюд.
Чайковський П. Пори року (за вибором).
Шопен Ф. Ноктюрни. Вальси.
Шостакович Д. Прелюдії (за вибором).
Штогаренко А. Етюди-картини (за вибором).
Шуберт Ф. Музичні моменти.
Шуман Р. Фантастичні п'єси.
Щедрін Р. Тройка.
Якушенко І. Джазовий альбом (за вибором)

ПОЛІФОНІЧНІ ТВОРИ

Бах І. Прелюдії і фуги.
Гендель Г. Чаконна Фа-мажор.
Глінка М. Фуга Ля-мінор. Фуга До-мажор.
Кабалевський Д. Прелюдії та фуги.
Регер М. Фугетта тв. 17.
Скорик М. Прелюдії та фуги Соль-мажор,
Хіндеміт П. Фуга Фа-мажор.
Шостакович Д. Прелюдії та фуги Ре-мажор,
Шумейко В. Прелюдія та фуга Соль-мажор.
Щедрін Р. Прелюдія та фуга Ля-мінор.

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

Бетховен Л. Сонати (за вибором).
Гайдн Й. Сонати (за вибором).
Гендель Г. Соната-фантазія До-мажор.
Глінка М. Варіації на тему романсу
Гріг Е. Соната Мі-мінор.
Кабалевський Д. Соната №3.
Моцарт В. Сонати (за вибором),
Прокоф'єв С. Пасторальна сонатина До-мажор.
Скарлатті Д. Сонати (за вибором).
Степаненко М. Соната-балада Мі-мажор.
Шуберт Ф. Сонати Ля-мінор, Ля-мажор.
Хачатурян А. Сонатина До-мажор.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основа література

1. Алексеев А. Д. Методика обучения игре на фортепиано / А. Д. Алексеев. – М.: Музыка, 1978. – 287с. (В бібліотеці Інституту мистецтв – 2 екз.)
2. Баренбойм Л. А. Путь к музыцированию. 2-е изд. – / Л. А. Баренбойм–Л.: Сов. композитор, 1973. – 270 с. (В бібліотеці Інституту мистецтв 1 екз.).
3. Гаркуша Л. І., Економова О. С. Формування інструментально-виконавського досвіду майбутнього вчителя музичного мистецтва / Людмила Гаркуша, Ольга Економова. – К.: Київський університет ім. Б. Грінченка, 2014. – 120 с. (в бібліотеці Інституту мистецтв є 4 екз.).
4. Нейгауз Г. Г. Об искусстве фортепианной игры: Записки педагога / Г. Г. Нейгауз. – [5-е изд.] – М.: Музыка, 1987. – 238 с. (в бібліотеці Інституту мистецтв 2 екз.)

Додаткова література

1. Голубовская Н. Искусство педализации / Н. Голубовская – Л.: Сов. композитор, 1985. – 96 с.
2. Кременштейн Б. Воспитание самостоятельности учащегося в классе специального фортепиано / Б. Л. Кременштейн. – М.: Сов. композитор, 2003. – 120 с.
3. Либерман Е. Работа над фортепианной техникой / Е. Я. Либерман. – М.: Искусство, 1985. – 144 с.
4. Маккиннон Л. Игра наизусть / Л. Маккиннон. – М.: Искусство, 1967. – 144 с.
5. Мартинсен К. Индивидуальная фортепианная техника (на основе звукотворческой воли) / [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Г. М. Когана. – М.: Музыка. 1966. – 217 с.
6. Мартинсен К. Методика индивидуального преподавания игры на фортепиано / [пер. с нем. В. Л. Михелис]; ред. Л. И. Ройзмана. – М.: Музыка, 1977. – 127 с.
7. Милич Б. Воспитание ученика-пианиста в 5-7 классах ДМШ. / Б. Милич. –

- К.: Муз. Україна, 1982. – 86с.
8. Падалка Г. Учитель, музика, діти / Г. М. Падалка. – К.: КГПИ, 1982. – 144 с
 9. Савшинский С. Работа пианиста над музыкальным произведением / С. Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 187 с.
 10. Савшинский С. Работа пианиста над техникой / С. Савшинский. – Л.: Музыка, 1964. – 106 с.
 11. Тимакин Е. Воспитание пианиста. Методическое пособие / Е. Тимакин. – М.: Музыка, 1989. – 144 с.
 12. Цыпин Г. Обучение игре на фортепиано/ Г. Цыпин. – М.: Сов. композитор, 1994. – 176 с.